

Kohtuasi C-597/20**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

12. november 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Fővárosi Törvényszék (Pealinna kohus, Ungari)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

27. oktoober 2020

Kaebaja:

Polskie Linie Lotnicze „LOT“ SA

Vastustaja:

Budapest Főváros Kormányhivatala (Budapesti pealinnavalitsus)

Fővárosi Törvényszék (Pealinna kohus)

[...]

[...]

Kaebaja:

[...]

Polskie Linie Lotnicze LOT Spółka Akcyjna ([...] Varssavi, Poola [...])

[...]

Vastustaja:

Budapest Főváros Kormányhivatala (Budapesti pealinnavalitsus) ([...] Budapest, Ungari [...])

[...]

Vaidluse ese:

Halduskaebus tarbijakaitseasjas [...]

KOHTUMÄÄRUS

Kohus esitab Euroopa Liidu Kohtule eelotsusetaotluse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 16 lõigete 1 ja 2 tõlgendamise kohta.

Kohus esitab Euroopa Liidu Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

Kas [Euroopa Parlamendi ja nõukogu] määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 16 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et selle määruse rakendamise eest vastutav liikmesriigi asutus, kellele on reisija esitanud individuaalse kaebuse, ei saa kohustada asjaomast lennuettevõtjat maksma reisijale määruse alusel makstavat hüvitist?

[...] [riigisisese õiguse menetluslikud kaalutlused]

Põhjendused

- 1 Halduskohus, kelle menetluses on kohtuvaidlus tarbijakaitseasjas, palub ELTL artikli 267 alusel Euroopa Liidu Kohtul (edaspidi „Euroopa Kohus“) tõlgendada liidu õigusnorme, mida on vaja põhikohtuasja lahendamiseks..

Vaidluse ese ja asjasse puutuvad asjaolud

- 2 Pärast seda, kui hagejaks oleva lennuettevõtja 22. septembri 2019. aasta lend New York-Budapest hilines enam kui kolm tundi, pöördusid välisriigi reisijad [...] Ungari tarbijakaitseameti kui vastustaja poole, et see kohustaks hagejat maksma Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 261/2004 (edaspidi „määrus“) artiklis 7 ette nähtud hüvitist selle määruse artikli 5 lõike 1 punkti c rikkumise eest. **[lk 2]**
- 3 Vastustaja tuvastas oma 20. aprilli 2020. aasta otsuses [...], mis tehti selle kaebuse asjas algatatud tarbijakaitsemenetluses, et kaebaja oli rikkunud määruse artikli 6 lõike 1 punkti c ja artikli 7 lõike 1 punkti c. Seetõttu kohustas ta kaebajat maksma eespool nimetatud reisijatele vastavat 600 euro suurust hüvitist ja maksma tulevikus reisijatele, kes esitavad kaebuse, ette nähtud summas hüvitist, alati kui kaebaja teenindatava lennu tühistamine või hilinemine või lennureisist mahajätmine ei ole tingitud erakorralistest asjaoludest. Vastustaja põhjendas selle kohustuse kehtestamist sellega, et määruse artikli 16 lõigete 1 ja 2 alusel on ta pädev lahendama kaebusi reisijate õiguste asjus. Vastavalt 1997. aasta CLV seaduse tarbijakaitse kohta (a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi. CLV törvény; edaspidi „tarbijakaitseadus“) § 43/A lõikele 2 vastutab tarbijakaitseamet – vajaduse korral lennundusametiga ühendust võttes – määruse rakendamise eest selle sätete rikkumise suhtes Euroopa Liidus. Tarbijakaitseaduse § 47 lõike 1 punkt c annab sellele asutusele õiguse kohustada ettevõtjat lõpetama tuvastatud eeskirjade eiramised ja puudused teatud tähtaja jooksul, samas kui § 47 lõike 1 punkt i võimaldab tal määrata „tarbijakaitsetrahve“.
- 4 Kaebaja palub oma halduskaebuses kohtul nimetatud otsus tühistada. Ta väidab, et kõnealuse lennu hilinemise põhjust võib pidada erakorraliseks asjaoluks, mis on määruse artikli 5 lõike 3 alusel erandi tegemise alus, mistõttu oli reisijate kahju hüvitamise nõue rahuldamata jätmine õiguspärane.

- 5 Vastustaja palub halduskaebus rahuldamata jätta, kuna ta leiab, et ei esine ühtegi alust, mis vabastaks hüvitise maksmise kohustusest.

Eelotsusetaotluse põhjendus ja poolte argumendid

- 6 Kohus kahtleb, kas tarbijakaitseamet on pädev kohustama määruses ette nähtud hüvitist maksuma.
- 7 *Kaebaja* sõnul ei saa tarbijakaitseamet kohustada määruses ette nähtud hüvitist maksuma. Seda kinnitavad tema hinnangul kohtujuristi ettepaneku punktid 35–41 liidetud kohtuasjades C-145/15 ja C-146/15, milles tehti vastav kohtuotsus (edaspidi „Euroopa Kohtu otsus“). Nendes punktides on märgitud, et lennuettevõtja ja reisija vaheline õigussuhe on tsiviilõiguslik, mistõttu on kaebusi, millega reisijad kasutavad sellest suhtest tulenevaid õigusi, pädevad lahendada tsiviilkohtud, kuna tegemist on lepinguliste kohustustega. Ungari praktika, et riigi rakendusamet kohustab lennuettevõtjat hüvitist maksuma, jätab tsiviilkohtud ilma nende pädevusest. Mitmel juhul on teised reisijad esitanud kaebaja vastu hüvitise nõudes hagi Ungaris tsiviilkohtutele. Järelikult on reisijatel võimalus oma õigust hüvitisele kohtutes maksuma panna tsiviilõigusliku nõudena.
- 8 *Vastustaja* sõnul on tarbijakaitseamet volitatud kohustama määruses ette nähtud hüvitist maksuma. Seda kinnitavad tema arvates Euroopa Kohtu otsuse punkt 36 ja selles kohtuasjas esitatud kohtujuristi ettepaneku punkt 30 ning komisjoni 15. juuni 2016. aasta teatise (määruse tõlgendamise suunised) punkt 7.1. Selle alusel nimelt ei ole riigi rakendusamet – kui ta ei pea seda vajalikuks – kohustatud võtma meetmeid üksikute kaebustes nõutud hüvitiste maksmise suhtes. Asjaolu, et see ei ole kohustuslik, ei tähenda siiski, et keelatakse või ei ole võimalik tegutseda ning teha otsust hüvitise maksmise kohta, kui asjakohased tingimused on täidetud ja see on liikmesriikide õigusaktide alusel võimalik. Sellega seoses rõhutab vastustaja määruse põhjenduses 1 nimetatud reisijate kaitse kõrge taseme eesmärki ja selles põhjenduses sõnastatud kohustust võtta arvesse kõiki [lk 3] tarbijakaitse üldisi nõudeid. Ta leiab, et kui tarbijakaitseamet ei saaks individuaalsete kaebuste puhul tegutseda ja anda korraldust hüvitist maksta, jääksid lennureisijate õigused tarbijakaitse seisukohast sisutühjaks. Ei oleks mõtet määrata vastavalt määruse artikli 16 lõikele 1 riigi rakendusametust, kui selle ametuse roll piirduks ainult reisija teavitamisega tema õigustest seoses individuaalse kaebuse esitamisega.

Asjasse puutuvad õigusnormid

- 9 Määruse artikli 16 lõiked 1 ja 2
- „1. Iga liikmesriik määrab ametuse, kes vastutab käesoleva määruse jõustamise eest oma territooriumil asuvatest lennujaamadest väljuvate lendude ja kolmandast riigist sellistesse lennujaamadesse saabuvate lendude puhul. Vajadusel võtab see

asutus vajalikud meetmed reisijate õiguste kaitsmise tagamiseks. Liikmesriigid teavitavad komisjoni käesoleva lõike kohaselt määratud asutusest.

2. Ilma et see piiraks artikli 12 kohaldamist, võib iga reisija esitada lõike 1 alusel kaebuse määratud asutusele või muule liikmesriigi määratud pädevale asutusele käesoleva määruse väidetava rikkumise kohta liikmesriigi territooriumil asuvas mis tahes lennujaamas või kõnealusel territooriumil asuvasse lennujaama kolmandast riigist saabuva mis tahes lennuga seotud rikkumise kohta.“

10 Tarbijakaitseaduse § 43/A lõige 2

„Tarbijakaitseamet vastutab vajaduse korral lennundusametiga ühendust võttes määruse (EL) 2017/2394 rakendamise eest seoses [määruse (EÜ) nr 261/2004] sätete rikkumisega Euroopa Liidus.“

Eelotsusetaotluse esitamise põhjendus

- 11 Eespool viidatud kohtuotsuses leidis Euroopa Kohus, et tarbijakaitseamet *ei ole kohustatud* kohustama lennuettevõtjaid hüvitist maksma. Kohtujurist oli siiski vastavas ettepanekus leidnud, et tarbijakaitseamet ei ole volitatud nõudma hüvitise maksmist, kuna see kuulub tsiviilkohtute pädevusse.
- 12 Eeltoodut arvestades on eelotsusemenetlus vajalik selleks, et teha kindlaks, kas Euroopa Kohus vastas nimetatud kohtuotsuses, et see asutus „ei ole kohustatud“, sest a) seda käsitles sõnaselgelt eelotsusetaotluse esitanud Madalmaade kohtu eelotsuse küsimus või seepärast, et b) ta soovis kohtujuristi seisukohast kõrvale kalduda.
- 13 See küsimus on asjakohane, kuna Madalmaade olukord, millel Euroopa Kohtu otsus põhines, ei ole samasugune nagu Ungari oma, kuna – nagu nähtub kohtuotsuse põhjendustest – Madalmaades menetlevad reisijate esitatud kahju hüvitamise nõuded tsiviilkohtud, samas kui tarbijakaitseamet jätab talle sama esemega kaebused süstemaatiliselt rahuldamata. Seda liiki kohtumenetluses, mille algatas reisija, kelle kaebus oli jäetud rahuldamata, küsis Madalmaade halduskohus, kas tarbijakaitseamet „on kohustatud“ nõudma hüvitise maksmist. Euroopa Kohus vastas, et ta „ei ole kohustatud“, olenemata sellest, et kohtujurist oli oma ettepanekus soovitanud vastata laiemalt, et „ta ei ole volitatud“, mis oleks asjakohane ka Ungari olukorras.
- 14 Euroopa Kohtu otsus illustreerib Euroopa Kohtu tõlgendusliini, kuid ei anna otsust vastust olukorrale Ungaris, kus vaatamata sellele, et on olemas tsiviilkohus, kohustab tarbijakaitseamet süstemaatiliselt lennuettevõtjaid hüvitist maksma. [lk 4]
- 15 Tarbijakaitseaduse § 43/A lõike 2 kohaselt on tarbijakaitseamet, kes on määratud määruse rakendamise eest vastutavaks liikmesriigi asutuseks, üldiselt pädev määruse rikkumise asjus. Tarbijakaitseadusega on see ametiasutus

volitatud jõustama tarbijakaitsesätte rikkumise teatavaid õiguslikke tagajärgi (näiteks kohustus lõpetada tuvastatud eeskirjade eiramised või puudused, trahvide määramine jne). Lisaks varasemale üldsõnalisele määramisele ei ole aga Ungari õigusnormides riigi rakendusametust sõnaselgelt volitatud võtma sunnimeetmeid, mis kohustaksid määruse rikkumise korral hüvitist maksma.

- 16 Põhikohtuasja lahendamiseks tuleb täpsustada, kas liidu õiguse alusel on liikmesriigi rakendusametust pädev nõudma hüvitise maksmist, kuna vastavalt 2017. aasta I seaduse halduskohtumenetluse kohta (a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi. I törvény) § 92 lõike 1 punktile a tuleb pädevuse puudumise korral haldusametuse otsus tühistada ilma asja sisuliselt läbi vaatamata, ja kohus peab omal algatusel kontrollima, kas esineb mõni tühistamise alus.
- 17 Lisaks võib asjaolu, et mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis on võimalik pöörduda riigi rakendusametuse poole, et see kohustaks lennuettevõtjaid hüvitist maksma, samas kui teistes liikmesriikides on lubatud pöörduda ainult tsiviilkohtusse, tekitada õiguslikku ebakindlust Euroopa tasandil, kohtualluvuse konflikte, paralleelseid menetlusi ja meelepärase kohtualluvuse valimist.
- 18 [...]
- 19 [...] [riigisisese õiguse menetluslikud kaalutlused]

Budapest, 27. oktoober 2020.

[...] [allkirjad]

TÖÖDOKUMEN